

Jeugd- en opvoedhulp (K0159)

Servicedocument – Afnamevorm: Praktijkexamen

Uitgever: Exalo Media
Versie: 2026-03

Auteursrechtwaarschuwing

© Exalo Media. Alle rechten voorbehouden.

Dit document bevat inhoud die beschermd wordt door het auteursrecht. Exalo Media bezit het auteursrecht op de tekst, afbeeldingen, grafieken, en andere inhoud die in dit document worden weergegeven, tenzij anders aangegeven.

Niets in dit document mag worden verveelvoudigd, verspreid, overgedragen, tentoongesteld, gereproduceerd, of op enige andere wijze gebruikt worden zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van Exalo Media. Het is strikt verboden om de inhoud van dit document te wijzigen, aan te passen of te vertalen zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Exalo Media.

Exalo Media behoudt zich het recht voor om juridische stappen te ondernemen tegen personen of entiteiten die inbreuk maken op het auteursrecht van dit document.

Voor toestemming om de inhoud van dit document te gebruiken, neem contact op met:

Exalo Media
info@exalo.nl
<https://exalo.nl>

Examenmatrijs D1-K1

D1-K1: Bereidt zich voor op jeugd- en opvoedhulp	
Complexiteit:	De beginnend beroepsbeoefenaar richt zich met name op de opvang en begeleiding van jeugdigen* en het gezinssysteem bij problematische ontwikkeling en opvoeding van jeugdigen. Zij** heeft te maken met complexe, wisselende situaties en risico's met betrekking tot de gezondheid en veiligheid van de jeugdige. De complexiteit van haar taak is voor een groot deel afhankelijk van de problematiek van de jeugdige, waar zij mee werkt. Zij werkt zoveel mogelijk vraaggericht, oplossingsgericht en systeemgericht. In de jeugd- en opvoedhulp kan sprake zijn van een gedwongen situatie/justitiële maatregel (voogdij, uithuisplaatsing). Zij heeft te maken met een grote diversiteit aan werkzaamheden, waarbij de gebruikelijke gang van zaken veelvuldig wordt doorkruist door onverwachte gebeurtenissen. Hiervoor zal zij telkens een adequate oplossing moeten vinden. Zij moet over specialistische kennis en vaardigheden beschikken, zoals kennis van ontwikkelingspsychologie en het kunnen begeleiden van groepsprocessen. De complexiteit van het werk wordt mede bepaald door (ethische) dilemma's waarmee zij als beroepskracht te maken heeft: - het belang van de jeugdige versus het belang van het systeem; - zorgen voor en zorgen dat; - betrokkenheid en (professionele) distantie; - hoeveel ruimte bied je voor het ontwikkelen van zelfstandigheid, zodat de jeugdige optimale ontwikkelkansen heeft; - waarden en normen van de hulpverlener versus die van het systeem; - gewenste situatie en beperktheid van mogelijkheden/medewerking; - privacy waarborgen en transparantie bieden. * Persoon die de leeftijd van 23 jaar nog niet heeft bereikt. ** Daar waar 'zij' staat in de tekst kan ook 'hij' worden gelezen.
Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid:	De beginnend beroepsbeoefenaar draagt verantwoordelijkheid voor de resultaten van het eigen werk. Zij moet werken binnen de kaders van de instelling. Zij heeft een signalerende, ondersteunende, stimulerende, opvoedende, oplossingsgerichte en creatieve rol. Zij heeft een onderzoekende houding en neemt zelfstandig initiatief tot het verzamelen van informatie die bijdraagt aan de ontwikkeling

	van de jeugdigen en het systeem. Zij werkt meestal onder regie en (eind)verantwoordelijkheid van een leidinggevende, binnen een team.
Examenvorm:	Praktijkexamen Het praktijkexamen is een afsluitende toets waarbij de kandidaat in een realistische werkomgeving aantoont de vereiste kennis, vaardigheden en professionele houding te beheersen. De beoordeling vindt plaats aan de hand van vooraf vastgestelde criteria en richt zich op zowel het proces als het eindresultaat.

Werkproces: D1-K1-W1			
Titel werkproces	Uit te voeren	Aanwijzingen voor de opdracht	Resultaat
Ondersteunt jeugdigen individueel en in een groep	De beginnend beroepsbeoefenaar begeleidt jeugd individueel en in groepsverband bij verzorging, eten, huishouden, werk, scholing en vrije tijd, observeert normen en waarden, leert gedrag en grenzen, stimuleert gewenst gedrag, geeft informatie en advies, motiveert verantwoordelijkheid, ontwikkelt talenten en ondersteunt relaties binnen het systeem met passende methoden.	De beginnend beroepsbeoefenaar signaleert gezondheids- en gedragsproblemen, bespreekt sensitief over seksualiteit, controleert begrip, stemt af op de situatie en jeugdige, biedt structuur, toont interesse, motiveert zelfoplossingen, bouwt vertrouwen op, spreekt gedrag aan indien nodig en overlegt tijdig met betrokkenen.	De jeugdigen zijn individueel en/of in groepsverband ondersteund, gemotiveerd, geactiveerd en gestimuleerd om zich verder te ontwikkelen.

Werkproces: D1-K1-W2			
Titel werkproces	Uit te voeren	Aanwijzingen voor de opdracht	Resultaat
Ondersteunt het systeem bij de opvoeding	De beginnend beroepsbeoefenaar gebruikt de vraag van jeugdige en systeem als leidraad, observeert opvoedingssituaties, voert gesprekken, ondersteunt bij acceptatie en emoties, achterhaalt opvoedingsvisie, biedt informatie, maakt afspraken, monitort veiligheid en bespreekt spanningen om succes te stimuleren.	De beginnend beroepsbeoefenaar onderscheidt eigen en professionele normen, onderhoudt contact met het systeem, betreft het systeem bij ondersteuning, laat de opvoedverantwoordelijkheid bij het systeem, sluit aan bij hun competenties, en geeft duidelijke, sensitieve opvoedingsadviezen.	Het systeem heeft passende ondersteuning ontvangen bij de opvoeding van de jeugdige.

Werkproces: D1-K1-W3			
Titel werkproces	Uit te voeren	Aanwijzingen voor de opdracht	Resultaat
Stemt af met andere jeugd- en opvoedhulp-professionals	De beginnend beroepsbeoefenaar bouwt een netwerk met professionals, stemt afspraken en analyses af, deelt keuzes en dilemma's, ontwikkelt en bespreekt haar visie op opvoeding en systeem, reflecteert op haar handelen, band met de jeugdige en vraagt feedback.	De beginnend beroepsbeoefenaar werkt transparant en in dialoog met professionals volgens het principe één gezin en één plan, onderbouwt haar beslissingen, stemt werkzaamheden af, onderhoudt actief contact met het netwerk en houdt de focus tijdens het werken met jeugdigen en hun systeem.	Door de afstemming met betrokken professionals is de beginnend beroepsbeoefenaar op de hoogte van het werk van de andere professionals binnen het netwerk en worden relevante signalen en kennis tijdig uitgewisseld.

Examen		
Werkprocessen	Inhoud	Aanwijzingen
Alle kerntaken en werkprocessen	Beoordeling praktijkexamen	De examinerator beoordeelt de uitvoering van het praktijkexamen op basis van vastgestelde beoordelingscriteria die betrekking hebben op de vakinhoudelijke uitvoering. Het bewijsmateriaal ondersteunt de beoordeling, maar is niet zelfstandig beslissend. Beoordelen gebeurt aan de hand van een puntenschaal: - O = onvoldoende (0 punten). Wanneer het criterium niet op een acceptabele manier is uitgevoerd, zoals gewenst is in de beroepspraktijk. - V = voldoende (1 punt). De uitvoering van het criterium voldoet aan het niveau dat van de beginnend beroepsbeoefenaar kan worden verwacht. - G = goed (2 punten). De uitvoering van het criterium is bovengemiddeld goed en daarmee meer dan de beginnend beroepsbeoefenaar moet kennen of kunnen. De behaalde punten worden opgeteld. Met de omzettingstabel wordt er een eindcijfer berekend (eventueel met OVG-schaal).

Examen		
Werkprocessen	Inhoud	Aanwijzingen
Alle kerntaken en werkprocessen	Het examen bestaat uit het uitvoeren van het praktijkexamen	De examinerator observeert en beoordeelt de uitvoering van het praktijkexamen tijdens het werken. Tijdens of direct na de uitvoering kan de examinerator de student kort bevragen ter verduidelijking van gemaakte keuzes en uitgevoerde handelingen. Deze toelichting is ondersteunend van aard en maakt geen afzonderlijk beoordeeld onderdeel van het examen uit.

Toelichting bij dit servicedocument

Dit servicedocument geeft een beknopt overzicht van de opbouw en inhoud van het exameninstrument. Het document is bedoeld om opleidingen en examencommissies te helpen bij de **oriëntatie op het examenproduct**.

Omdat exameninstrumenten zelf niet vrij gedeeld kunnen worden, biedt dit servicedocument inzicht in onder andere:

- De structuur van het examen
- De relatie met het kwalificatiedossier of keuzedeel
- De toetsmatrijs
- De manier van beoordelen

Op basis van deze informatie kunnen opleidingen doorgaans goed beoordelen of het exameninstrument aansluit bij hun onderwijs en examinering.

Voorbeelden van examenmateriaal

Wilt u een beter beeld krijgen van de manier waarop Exalo examens ontwikkelt? Op onze website vindt u een aantal **voorbeelddocumenten** die laten zien hoe examens, beoordelingsformulieren en instructies zijn opgebouwd.

Deze voorbeelden zijn te vinden via: <https://exalo.nl/ons-concept/>

Veelgestelde vragen

Veel praktische vragen van opleidingen gaan bijvoorbeeld over:

- Hoe een exameninstrument wordt ingezet in de praktijk
- Hoe de beoordeling is opgebouwd
- Welke documenten worden meegeleverd
- Hoe het vaststellen door de examencommissie werkt

Op de productpagina van elk exameninstrument vindt u daarom een **uitgebreide FAQ** met antwoorden op de meest gestelde vragen.

Afnamevorm van het examen

Exalo Media ontwikkelt exameninstrumenten met een afnamevorm die past bij de aard van het werkproces of het keuzedeel. Afhankelijk van het examen kan dit bijvoorbeeld bestaan uit een praktijkopdracht, een beroepsproduct, een gesprek, een observatie in de praktijk of een combinatie van deze onderdelen. In het servicedocument staat beschreven **welke afnamevorm voor dit exameninstrument is uitgewerkt** en hoe de beoordeling plaatsvindt.

Wij realiseren ons dat opleidingen hun onderwijs en examinering soms anders hebben ingericht. Het kan daarom voorkomen dat de standaard afnamevorm van een exameninstrument niet volledig aansluit bij de manier waarop een opleiding het onderwijs heeft georganiseerd.

In dat geval kan in overleg worden gekeken naar **alternatieve afnamevormen of aanpassingen aan het exameninstrument**. Denk bijvoorbeeld aan een andere combinatie van examenonderdelen of een aangepaste manier van beoordelen. Dergelijke aanpassingen worden altijd afgestemd met de opleiding en moeten plaatsvinden **voordat het exameninstrument ter vaststelling wordt aangeboden aan de examencommissie**.

Afhankelijk van de aard en omvang van de aanpassing kunnen hiervoor **ontwikkel- of aanpassingskosten** in rekening worden gebracht. Heeft uw opleiding specifieke wensen rondom de afnamevorm van het examen? Neem dan gerust contact met ons op om de mogelijkheden te bespreken.

Vaststelling van het exameninstrument

Exameninstrumenten van Exalo worden aangeboden voor gebruik via een **Route 2 vaststellingsprocedure**. Dit betekent dat het exameninstrument wordt vastgesteld door de **examencommissie van de onderwijsinstelling** die het examen gebruikt.

Wij adviseren daarom om vóór aanschaf of inzet **af te stemmen met de eigen examencommissie** of deze werkwijze aansluit bij het beleid van de instelling. Het servicedocument en de bijbehorende toetsmatrijs zijn opgesteld om examencommissies te ondersteunen bij deze beoordeling.

Vragen of aanvullende informatie

Heeft uw opleiding of examencommissie aanvullende vragen over het exameninstrument, de documentatie of de inzet in de praktijk? Neem dan gerust contact met ons op. Wij denken graag mee:

→ <https://exalo.nl>

→ info@exalo.nl